

негайної розробки та впровадження урядом нашої держави антикризової програми виходу країни з кризи.

#### *Список літератури*

1. Всемирный банк: развивающимся странам будет труднее всего [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <unian.com.ua/ukr/nid=mnnews/2365>.
2. Дорошенко, І. В. Глобальна світова фінансова криза та її вплив на розвиток економіки України [Електронний ресурс] / І. В. Дорошенко. – Режим доступу : <npuv.gov.ua/e-journals/Doroshenko\_3 08.htm>.
3. Мировая экономика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <ereport.ru>.
4. Шаров, І. Шляхи виходу з економічної кризи [Електронний ресурс] / І. Шаров. – Режим доступу : <2000.net.ua/a/42564>.
5. Юрій, С. Світові економічні кризи та їх сучасні модифікації [Текст] / С. Юрій // Вища школа. – 2008. – № 2. – С. 13–25.
6. Тугай, Л. В. Подолання кризових явищ як чинник фінансового оздоровлення регіонів [Текст] / Л. В. Тугай // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 12. – С. 118–123.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© Н.М. Штангей, Н.Ф. Соболева, 2011.

УДК 339. 727.2 (477)

**О.І. Печенка**, ст. викл.

**Н.Ф. Соболева**, ст. викл.

**Я.Г. Ковальова**, студ.

### **ТЕНДЕНЦІЇ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ**

*Розглянуто проблеми залучення та використання прямих іноземних інвестицій, аналіз причин відтоку та припливу інвестицій в Україну. Основним напрямом розвитку України є використання прямих інвестицій, як методу, здатного вивести економіку країни до траєкторії динамічного розвитку.*

*Рассмотрены проблемы привлечения и использования прямых иностранных инвестиций, анализ причин оттока и притока инвестиций в Украину. Основным направлением развития Украины является использование прямых иностранных инвестиций, как метода, способного вывести экономику страны на траекторию динамического развития.*

*The problems of bringing in and using of direct foreign investments, to the analysis of the causes of inflows and outflows of direct foreign investment in Ukraine are considered. The main direction of Ukraine's development is using of di-*

*rect foreign investment, as a method, able to show out the country on the trajectory of dynamic growth.*

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** У сучасних умовах світової економіки залучення та використання іноземних інвестицій є одним з найбільш перспективних засобів забезпечення виходу України з кризи, активізації економічних ресурсів, підвищення показників господарської діяльності. Без інвестицій неможливе створення капіталу, забезпечення конкурентоспроможності товаровиробників на зовнішніх і внутрішніх ринках. Процеси структурного й якісного відновлення світового товаровиробництва і ринкової інфраструктури відбуваються винятково шляхом і за рахунок інвестування. Досвід країн з перехідною економікою свідчить про високу роль прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у здійсненні структурної перебудови економіки, інвестиційної реконструкції та модернізації виробництва. ПІІ полегшують вирішення таких важливих для економіки завдань, як забезпечення виходу інноваційної продукції на внутрішній і зовнішній ринки, заміщення імпорту і перехід промислового виробництва до стадії стійкого економічного зростання. Тому досконале вивчення й аналіз надходження іноземних інвестицій є одним з найактуальніших питань економічної науки.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Вивченням ролі участі України у міжнародному русі капіталу, характеристики впливу залучених прямих інвестицій на економічний розвиток займалася низка вітчизняних вчених, серед них Т.Т. Гринів, С.М. Тесля, Л.М. Шик, В.А. Худавердієва, Г.Л. Вербицька, С.П. Чапран, С.Т. Дуда, Ю.Б. Клепцова та ін. Проте, потребує додаткових досліджень сучасний стан іноземного інвестування та шляхи його поліпшення, в умовах виходу країни з кризи.

**Метою та завданням статті** є дослідження та аналіз інвестиційної активності та привабливості України в умовах світового економічного розвитку та вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки країни, у цілому.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Післякризовий стан економіки України потребує значних фінансових ресурсів для відновлення її до кризового стану та подальшого розвитку. За умов нестачі бюджетних коштів у країні та наявності значних позик, єдиним виходом для поліпшення економічного стану України залишається залучення іноземних інвестицій.

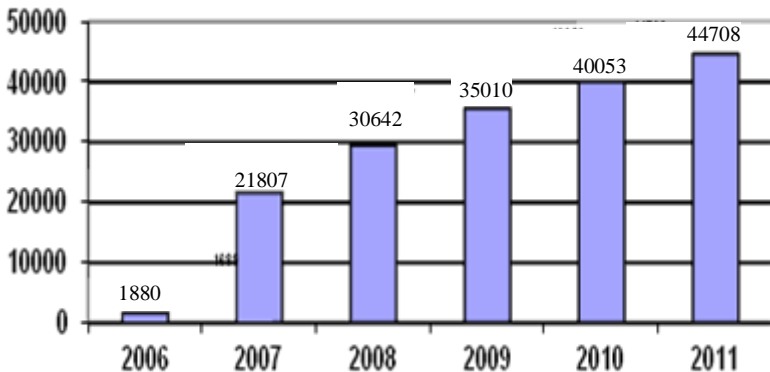
Світовий досвід розвитку економіки більшості країн (США, Німеччини, Франції, Великобританії, Південної Кореї, Тайваню) свідчить про те, що каталізатором інвестиційної активності став саме іноземний

капітал, який відігравав активну роль у розвитку й перебудові економік країн [1].

У 2010 році агентство Standard & Poors підвищило довгостроковий рейтинг України за зобов'язаннями в іноземній валюті до рівня «В+» з «В», у зв'язку з ухваленням Міжнародним валютним фондом (МВФ) нової кредитної програми для Києва. Прогноз рейтингу – «позитивний». Також Standard & Poors підвищило суверенний кредитний рейтинг України за національною шкалою до «aaAA-» з «aaA+»; довгостроковий рейтинг у національній валюті підвищений до "BB-" з "B+". Підвищення міжнародних рейтингів України говорить про деяку стабілізацію політичного стану країни, що позитивно впливає на інвестиції [4].

За даними Державного комітету статистики України за 2010 рік іноземні інвестори вклали в економіку України 44708,0 млн дол. США. До основних країн-інвесторів в економіку України, на які припадає більш ніж 10% загального обсягу прямих інвестицій належать: Кіпр – 9914,6 млн дол. США (22,2% загального обсягу), Німеччина – 7076,9 млн дол. США (15,8%), Нідерланди – 4707,8 млн дол. США (10,5%) [2]. Іноземне інвестування здійснювалось переважно у вигляді грошових внесків, які становили 95,0% вкладеного обсягу.

Динаміку надходження іноземних інвестицій в економіку України за останні роки наведено на рисунку 1.



**Рисунок 1 – Динаміка надходження іноземних інвестицій в економіку України наростаючим підсумком за 2006-2011 рр. [2]:**  
■ обсяги інвестицій, із наростаючим підсумком із початку інвестування

Протягом останніх років зберігається тенденція зростання припливу іноземних інвестицій в економіку країни. На 1 січня 2011 р. обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну склав 44708,0 млн дол. США, що на 4655 млн дол. США (або на 11,6%) більше обсягів інвестицій на початок 2010 р., та в розрахунку на одну особу – 978,5 дол. США. Інвестиції в Україну надійшли зі 125 країн світу протягом 2010 року. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 82% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 9914,6 млн дол. США, Німеччина – 7076,9 млн дол. США, Нідерланди – 4707,8 млн дол. США, Російська Федерація – 3402,8 млн дол. США, Австрія – 2658,2 млн дол. США, Франція – 2367,1 млн дол. США, Сполучене Королівство – 2298,8 млн дол. США, Швеція – 1729,9 млн дол. США, Віргінські острови, Британські – 1460,8 млн дол. США та Сполучені Штати Америки – 1192,4 млн дол. США [2].

Проведемо порівняльний аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну та вивезення прямих іноземних інвестицій з України за 2004-2010 рр. (табл. 1).

**Таблиця 1 – Порівняльна характеристика надходження в Україну та вивезення з України прямих іноземних інвестицій за 2004-2010 рр. [2]**

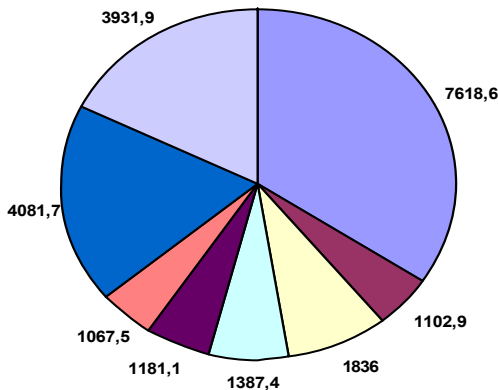
Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі інвестиції з України	
	млн дол. США	у % до попереднього року	млн дол. США	у % до попереднього року
2004	6794,4	124,2%	166,0	115,0%
2005	9047,0	133,2%	198,6	119,6%
2006	16890,0	186,7%	219,5	110,5%
2007	21607,3	127,9%	243,3	110,8%
2008	29542,7	136,7%	6196,6	2546,9%
2009	35723,4	120,9%	6198,6	100,0%
2010	40026,8	112,0%	6223,3	100,4%

З таблиці видно, що в 2005 році був бум притоку прямих іноземних інвестицій в Україну, які збільшилися на 86,7%, порівняно з попереднім роком, що пояснюється підвищенням довіри та авансом надії на нову ліберально-демократичну владу. А у 2008 році відбулося збільшення вивезення капіталу з України на 5953,3 млн дол. США, що можна пояснити як політичною кризою в Україні, так і зміцненням вітчизняного бізнесу, який без втручання державної влади ефективніше розвивався, але не мав гарантій збереження зароблених коштів.

За кількістю проектів ключовими інвесторами в Україну протягом останніх 5 років були США (12%), Німеччина (12%), Російська Федерація (10%) і Франція (8%), відповідно до проведеного «Ернст енд Янг» дев'ятого щорічного дослідження «Огляд інвестиційної привабливості країн Європи». Найбільшими інвесторами за обсягом інвестицій в 2010 році були країни ЄС (54%) та Російська Федерація (15,6%). Проте минулого року вартість інвестицій із ЄС і Російської Федерації в абсолютному виразі скоротилася порівняно з 2009 роком.

В Україні простежується нерациональний розподіл іноземних інвестицій між галузями економіки. Велику увагу зосереджено на інвестування у переробну промисловість. Незважаючи на те, що Україна багата на природні ресурси, на добувну промисловість спрямовано незначну частку іноземних інвестицій.

Галузевий розподіл прямих іноземних інвестицій в 2010 році відображено на рисунку 2.



**Рисунок 2 – Галузевий розподіл прямих іноземних інвестицій в Україні в 2010 році [3]:** ■ – переробна промисловість; ■ – добувна промисловість; ■ – виробництво продуктів, напоїв і тютюнових виробів; ■ – металургійне виробництво; ■ – хімічна промисловість; ■ – машинобудування; ■ – підприємства торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів, предметів особистого вжитку; ■ – організації, що здійснюють операції з нерухомим майном

Основними напрямками вкладання іноземних інвестицій є промисловість, де зосереджено 8873,4 млн дол. США (23,0% загального обсягу прямих інвестицій в Україну), у т.ч. переробної – 7618,6 млн дол. США та добувної – 1102,9 млн дол. США, у фінансо-

вих установах акумульовано 8106,1 млн. дол. США (21,0%) прямих інвестицій (рис. 2) [3].

Іноземні інвестиції нерівномірно розподіляють регіонами країни. Найбільш пріоритетними є: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська, Львівська, Одеська, Харківська області, а також м. Київ.

На наш погляд, Україна має досить суттєві переваги перед іншими країнами для залучення іноземних інвестицій саме в нашу країну. До цих переваг можна віднести: Україна є одним з найбільших ринків Східної Європи, тобто вона має понад 46 мільйонів споживачів; наша держава має потужну мережу університетів та науково-дослідних центрів, як наслідок – високий науково-дослідний потенціал, наявність кваліфікованої конкурентоспроможної робочої сили; велику кількість успішно реалізованих інвестиційних проектів усесвітньо відомих компаній (таких, як: Coca-Cola, Hewlett Packard, Kraft Foods, та ін.); наша країна має широко розвинену транспортну інфраструктуру та має стратегічно важливе та зручне географічне положення.

Попри всі вищепераховані переваги, Україна має низку проблем, що перешкоджають надходженню іноземних інвестицій. До них можна віднести: сучасний стан економіки України, яка перебуває в кризі (саме через це деякі інвестори призупинили діяльність на території країни, висловлюючи невпевненість у подальшій співпраці з країною); досить повільна приватизація та наявність відкритого питання щодо надання в приватну власність земельних ділянок під об'єкти, що приватизуються (іноземні інвестори, вкладаючи кошти в інвестиційні проекти, віддають перевагу приватним підприємствам); нестабільність законодавства та політичної ситуації; низька купівельна спроможність більшої частини населення; темп інфляції, який залишається на значно вищому рівні ніж у країнах Західної Європи.

**Висновки.** Можна відзначити, що головне в проблемі інвестицій – їх ефективність, створення умов для вкладення в найбільш ефективні, конкурентоспроможні виробництва, що дають швидку віддачу, дозволяють максимально збільшити доходи підприємств, населення та бюджету, обмежити капіталовкладення та інші витрати, що призводять до розбазарювання ресурсів та посилення інфляції. Тобто необхідно вжити усіх заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Так, із метою збільшення надходжень обсягів іноземних інвестицій запроваджено відповідні механізми, а саме: угоди про розподіл продукції, концесії, лізингові операції, створення спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку.

Таким чином, в Україні спостерігається несприятливий інвестиційний клімат, що пов'язано з невідповідністю структурного розвитку

економіки України з найбільш важливими світовими тенденціями. Для створення сприятливого інвестиційного клімату, на наш погляд, необхідно дотримуватися наступних умов:

- створення стабільного політичного стану в країні;
- лібералізація зовнішньоторговельного режиму;
- надання надійного інформаційного забезпечення;
- удосконалення податкового законодавства;
- надання правових гарантій виконання договорів;
- скорочення вартості послуг інфраструктури (електроенергії, води, телекомунікації, транспортних доріг та ін.)

#### *Список літератури*

1. Худавердієва, В. А. Стратегія залучення іноземних інвестицій в економіку України [Текст] / В. А. Худавердієва // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 62–71.

2. Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.ukrstat.gov.ua>>.

3. Шик, Л. М. Стан іноземного інвестування в Україну: проблеми та шляхи їх вирішення [Текст] / Л. М. Шик // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3 (7). – С. 217 – 224.

4. Офіційний сайт МЗС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.mfa.gov.ua>>.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© О.І. Печенка, Н.Ф. Соболева, Я.Г. Ковальова, 2011.

УДК 336.145.2

**Г.О. Сукрушева** (*ХІФ УДУФМТ, Харків*)

### **НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ**

*Розглянуто питання розвитку системи управління видатками місцевого бюджету, визначено основні етапи та механізм упровадження новацій у бюджетний процес органів місцевого самоврядування.*

*Рассмотрен вопрос развития системы управления расходами местного бюджета, определены основные этапы и механизм внедрения новаций в бюджетный процесс органов местного самоуправления.*

*The question of development of control system by charges local budget is considered, certainly the basic stages and mechanism of introduction of innovations in the budgetary process of organs of local self-government.*